

Gospodarski trošak povrede prava intelektualnog vlasništva u sektorima guma i baterija

Kvantifikacija kršenja u Proizvodnji guma i gumenih cijevi; obnavljanju guma za kotače (NACE 22.11) i Proizvodnji baterija i akumulatora (NACE 27.20)

GOSPODARSKI TROŠAK POVREDE PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA U SEKTORIMA ZA GUME I BATERIJE

Projektna skupina

Nathan Wajsman, glavni ekonomist

Carolina Arias Burgos, ekonomistica

Zahvale

Autori žele zahvaliti članovima Radne skupine za ekonomiju i statistiku Promatračnice, koji su pružili korisne primjedbe na izvješća u ovoj seriji i na upotrijebljenu metodologiju. Osim toga, izvori iz industrije pružili su informacije o tržištu guma i baterija u EU-u.

Veljača 2018.

Sadržaj

1.	PREDGOVOR	4
2.	IZVRŠNI SAŽETAK.....	6
	2.1 METODOLOGIJA I PODATCI	6
	2.2 GLAVNI ZAKLJUČCI	6
	2.3 NEGOSPODARSKE POSLJEDICE KRIVOTVORENIH GUMA I BATERIJA.....	10

1. PREDGOVOR

GOSPODARSKI TROŠAK POVREDE PRAVA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA U SEKTORIMA GUMA I BATERIJA

Europska promatračnica za povrede prava intelektualnog vlasništva (Promatračnica) nastala je radi poboljšanja razumijevanja uloge intelektualnog vlasništva i negativnih posljedica povrede prava intelektualnog vlasništva. Prebačena je iz Komisije u EUIPO 2012. godine Uredbom (EU) Br. 386/2012.

U studiji provedenoj u suradnji s Europskim patentnim uredom¹ EUIPO putem Promatračnice procjenjuje se da oko 42 % ukupne gospodarske aktivnosti i 28 % zaposlenja u EU-u izravno stvaraju industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva, uz dodatnih 10 % radnih mjesta u EU-u koja nastaju kada industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva kupuju proizvode i usluge iz drugih industrija.

U drugoj istudiji² uspoređen je gospodarski učinak europskih poduzeća koja posjeduju prava intelektualnog vlasništva s onima koja ih ne posjeduju, pri čemu je otkriveno da su prihodi po zaposleniku poduzeća s pravima intelektualnog vlasništva u prosjeku 28 % viši, s posebno jakim učinkom za mala i srednja poduzeća (MSP). Iako samo 9 % MSP-ova posjeduje registrirana prava intelektualnog vlasništva, oni koji ih posjeduju imaju gotovo 32 % veće prihode po zaposleniku od onih koji ih ne posjeduju.

Percepcije i ponašanja europskih građana u pogledu intelektualnog vlasništva te krivotvorenja i piratstva³ također su ocijenjeni u sklopu ankete na razini EU-a. Ova je anketa pokazala da su građani, iako u načelu prepoznaju vrijednost intelektualnog vlasništva, skloni opravdanju povreda na individualnoj razini u pojedinim slučajevima.

Promatračnica nastoji upotpuniti sliku procjenom gospodarskih posljedica krivotvorenja i piratstva.

Ovaj je zadatak izazovan s metodološkog gledišta jer nastoji osvjetliti fenomen koji se po svojoj naravi ne može izravno proučiti. Kako bi otvorila put prema kvantifikaciji opsega, razmjera i posljedica povreda intelektualnog vlasništva, kao što je navedeno u mandatu, Promatračnica je razvila postupni pristup za procjenu negativnog utjecaja krivotvorenja i njegovih posljedica po zakonita poduzeća, vlade i potrošače te na kraju za društvo u cjelini.

¹EUIPO/EPO, *Industrije koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva i gospodarski učinak u Europskoj Uniji: izvješće o analizi na razini industrije*, 2. izd., EUIPO, Alicante, 2016.

²OHIM, *Prava intelektualnog vlasništva i rezultati poduzeća u Europi: gospodarska analiza: izvješće o analizi na razini tvrtke*, OHIM, Alicante, 2015.

³EUIPO, *Europski građani i intelektualno vlasništvo: percepcija, svijest i ponašanje*, 2. izd., EUIPO, Alicante, 2017.

Odabrano je nekoliko industrija koje se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva za čije se proizvode zna ili smatra da su na meti krivotvorenja. U prethodnim studijama ispitani su sljedeći sektori: kozmetika i osobna njega; odjeća, obuća i modni dodaci; sportska roba; igračke i igre; nakit i satovi; torbe i prtljaga; snimljena glazba; žestoka pića i vino; lijekovi; pesticidi; i pametni telefoni.

U zajedničkom izvješću EUIPO-a i OECD-a⁴ o globalnoj trgovini krivotvorenim proizvodima otkriven je širok opseg industrija koje su pogođene krivotvorenjem, od luksuznih predmeta do svakodnevnih dobara, uključujući proizvode koji mogu predstavljati prijetnju zdravlju i sigurnosti potrošača i okoliša. Rezervni dijelovi automobila spadaju među proizvode na meti krivotvoritelja, uključujući sve automobilske dijelove i komponente, kao što su klipni prstenovi, filtri, sigurnosni pojasevi, ulja i maziva, akumulatori i gume.

U ovoj dvanaestoj studiji u kojoj su obuhvaćene gume i baterije rabi se metodologija slična onoj koja se primjenjivala u prethodnim sektorskim studijama. U *Popratnoj studiji intelektualnog vlasništva EUIPO / EPO-a (2016)* pokazalo se da se obje industrije intenzivno koriste zaštitnim znakovima, patentima i dizajnima.

⁴ EUIPO/OECD, Trgovina krivotvorenom i piratskom robom: mapiranje gospodarskog utjecaja, Izdanja OECD, Pariz, 2016.

2. IZVRŠNI SAŽETAK

GOSPODARSKI TROŠAK POVREDE PRAVA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA U SEKTORIMA GUMA I BATERIJA

2.1 METODOLOGIJA I PODATCI

Metodologija primijenjena u ovoj studiji (kao i u drugim studijama iz ove serije) iziskuje dugotrajnu seriju prodajnih podataka o homogenom proizvodu. Kad je to bilo moguće, rabljeni su službeni podatci Eurostata, određujući svaki sektor na temelju klasifikacije NACE⁵. Za rezervne dijelove automobila samo dva razreda NACE udovoljavaju tim zahtjevima: gume i baterije.

Polazište ove analize je vrijednost guma i baterija koje se prodaju u EU-u na temelju Eurostatove strukturne poslovne ankete (SBS) i statistike međunarodne trgovine. Generirana je predviđena prodaja obaju proizvoda i uspoređena sa stvarnom prodajom u svakoj državi članici EU-a. Zatim se razlike između predviđene i stvarne prodaje analiziraju statističkim metodama. Ove razlike mogu se djelomično objasniti **društveno-gospodarskim čimbenicima**, kao što su rast BDP-a, tečajevi valuta ili broj osobnih automobila na 1000 stanovnika. Osim toga, razmatraju se **čimbenici koji se odnose na krivotvorenje**, kao što je ponašanje potrošača⁶ kakvo je prikazano u *studiji percepcija prava intelektualnog vlasništva*.

U 5. poglavlju potanko je opisana metodologija.

2.2 GLAVNI ZAKLJUČCI

Procjenjuje se da se **2,2 milijarde eura godišnje gubi u legitimnoj industriji zbog prisutnosti krivotvorenih guma na tržištu EU-a te 180 milijuna eura godišnje zbog krivotvorenih baterija**, što odgovara **7,5 % odnosno 1,8 % prodaje sektora**.

Dobivene procjene izgubljene prodaje zbog krivotvorenja u sektorima proizvodnje guma i baterija za sve države članice prikazane su u Tablici 1 u relativnim i apsolutnim iznosima.

⁵NACE (*Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté Européenne*) je službena klasifikacija ekonomske aktivnosti kojom se služi i Eurostat, statistička služba EU-a.

⁶Rabe se rezultati *studije o percepciji prava intelektualnog vlasništva* koju je objavio EUIPO u studenom 2013. godine, poput sklonosti građana EU-a da namjerno kupuju krivotvorenu robu.

Tablica 1. Izgubljena prodaja zbog krivotvorenja guma i baterija po državama (2010. – 2015.)

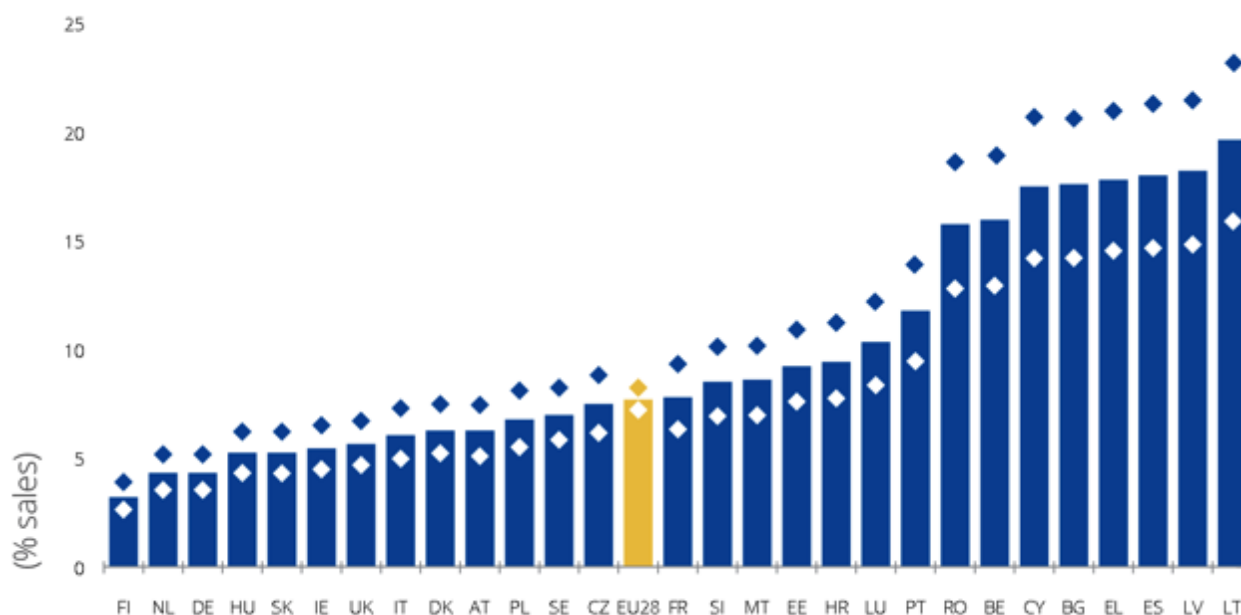
	GUME		BATERIJE	
	Izgubljena prodaja (%)	Izgubljena prodaja (milijuna eura)	Izgubljena prodaja (%)	Izgubljena prodaja (milijuna eura)
AUSTRIJA	6,1	30	1,6	3
BELGIJA	15,6	96	4,0	3
BUGARSKA	17,2	21	4,4	4
CIPAR	17,1	7	4,4	1
ČEŠKA	7,3	106	1,9	3
NJEMAČKA	4,2	261	1,1	31
DANSKA	6,1	13	1,6	1
ESTONIJA	9,0	4	2,3	Nije dostupno
GRČKA	17,4	39	4,5	5
ŠPANJOLSKA	17,6	445	4,6	32
FINSKA	3,1	17	0,8	1
FRANCUSKA	7,6	411	2,0	27
HRVATSKA	9,2	9	2,4	Nije dostupno
MAĐARSKA	5,1	16	1,3	7
IRSKA	5,3	11	1,4	1
ITALIJA	5,9	256	1,5	18
LITVA	19,2	15	5,0	1
LUKSEMBURG	10,1	2	2,6	Nije dostupno
LATVIJA	17,8	11	4,6	1
MALTA	8,4	1	2,2	0
NIZOZEMSKA	4,2	12	1,1	3
POLJSKA	6,6	74	1,7	6
PORTUGAL	11,5	41	3,0	3
RUMUNJSKA	15,4	76	4,0	3
ŠVEDSKA	6,8	45	1,8	10
SLOVENIJA	8,3	14	2,2	1
SLOVAČKA	5,1	14	1,3	1
UJEDINJENA	5,5	201	1,4	13

KRALJEVINA				
EU-28	7,5	2247	1,8	179

Zemlja najmanje pogođena krivotvorenjem guma i baterija po relativnim iznosima je Finska (3,1 % i 0,8 %), dok je Litva najviše pogođena (19,2 % i 5 %). Po apsolutnim iznosima najveći se utjecaj osjeća u Španjolskoj, s izgubljenom prodajom zbog krivotvorenih guma i baterija procijenjenom na 477 milijuna eura, slijede Francuska s 438 milijuna eura, Njemačka (292 milijuna eura), Italija (274 milijuna eura) i Ujedinjena Kraljevina (214 milijuna eura). Pet najvećih zemalja članica EU-a zajedno imaju 1,7 milijardi eura gubitka zbog krivotvorenja, što čini 70 % ukupne izgubljene prodaje u EU-u.

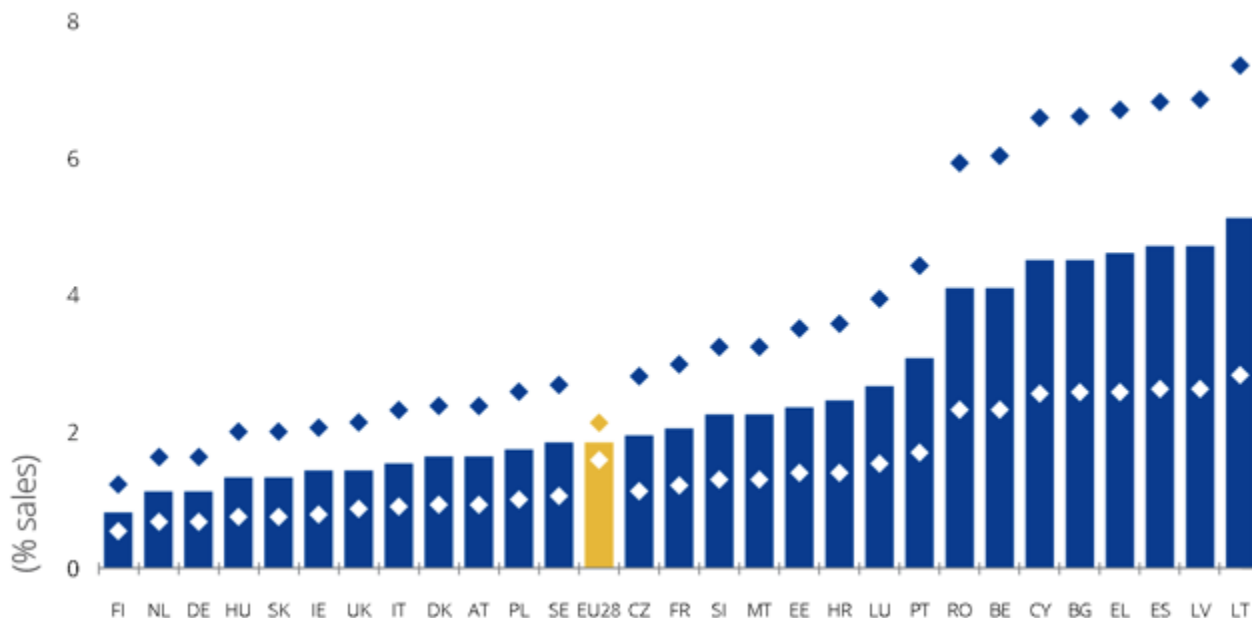
Dobivene procjene relativne izgubljene prodaje zbog krivotvorenih guma i baterija po zemljama prikazane su na slikama 1 i 2. Grafikonom se prikazuje utjecaj krivotvorenja na prodaju u zakonitim sektorima izražen kao postotak od prodaje, dok se rombovima prikazuje 95 % intervala pouzdanosti te procjene⁷.

Slika 1. Izgubljena prodaja zbog krivotvorenja guma po državama (2010. – 2015.)

⁷Interval pouzdanosti od 95 % statistički je izračun, što znači da postoji vjerojatnost od 95 % da se prava brojka nalazi između donje i gornje granice tog intervala. Na primjer, za EU u cjelini procijenjeni postotak izgubljene prodaje jest 7,3 %, uz vjerojatnost od 95 % da se pravi postotak nalazi između 7 % i 8 %.

Slika 2. Izgubljena prodaja zbog krivotvorenja baterija po državama (2010. – 2015.)

Ova izgubljena prodaja prevodi se u izravne gubitke zaposlenja od 8318 radnih mjesta⁸

Ako se dodaju posljedice krivotvorenja po druge industrije, uzevši u obzir i izravne i neizravne učinke, krivotvorenje unutar ova dva sektora uzrokuje oko 4,8 milijardi eura izgubljene prodaje u gospodarstvu EU-a, što onda vodi do gubitka zaposlenosti od 22 283 radna mjesta.

⁸U ovim brojkama nije uzet u obzir učinak uvoza jer se u tim slučajevima povezane posljedice po zapošljavanje pojavljuju izvan EU-a. Nisu uključeni ni gubitci koje su pretrpjeli proizvođači unutar EU-a zbog krivotvorenja na tržištima izvan EU-a. Procijenjeni gubitci zaposlenosti u EU-u stoga se odnose na robu proizvedenu i konzumiranu unutar EU-a.

Konačno, pretpostavljajući da nezakoniti proizvođači ne prijavljuju svoje aktivnosti i dobivene prihode službenim tijelima, **ukupni gubitak državnih prihoda (porezi na dohodak kućanstva, doprinosi za socijalno osiguranje i porez na dobit) može se stoga procijeniti na oko 340 milijuna eura.**

2.3 NEGOSPODARSKE POSLJEDICE KRIVOTVORENIH GUMA I BATERIJA

Ovo je izvješće usmjereno na gospodarske posljedice krivotvorenih guma i baterija. Međutim, postoji niz drugih posljedica u područjima kao što su sigurnost i štetnost za okoliš.

Krivotvorene gume ili baterije često se čine vjerodostojnima, jer je vrlo teško razlikovati legitimno od lažnog provjerom vanjskog izgleda. Potrošači mogu stoga nenamjerno kupiti proizvode koji ne udovoljavaju standardima i nesigurni su, budući da testiranje i postupci kvalitete često ne postoje u krivotvorenim proizvodima, što dovodi vozače i druge korisnike na cesti u opasnost.

U studiji o nesrećama u vezi s uporabom guma⁹ pokazalo se da dubina profila od 1,6 mm ili više smanjuje vjerojatnost nesreće zbog prianjanja na vlažnim ili snježnim cestama za 84 %, a vjerojatnost nesreće zbog puknuća guma smanjena je za 86 %, u usporedbi s gumama dubine profila manje od 1,6 mm. U ispitivanjima koje je provela industrija pokazalo se da su lažne gume s dubinom profila od 1,4 mm te gume koje su obnovljene (koje su samo naizgled nove, unatoč tome što su posrijedi starije gume s malo ili ništa od prvobitnog profila), predstavljaju očite sigurnosne rizike za korisnike.

Proizvođači akumulatora moraju slijediti stroge specifikacije kako bi zadovoljili očekivanja potrošača o performansama i sigurnosti. Proizvodi su napravljeni radi sprječavanja istjecanja elektrolita (što je potencijalno štetno ne samo za strujne krugove u uređajima, nego i za tjelesna tkiva). Osim toga, jednokratni ventili napravljeni unutar brtve akumulatora oslobađaju unutarnji tlak unutar akumulatora pri uvjetima zlouporabe radi sprečavanja eksplozije. Ove sigurnosne značajke ponekad nisu prisutne kod krivotvorenih baterija, dovodeći korisnika u opasnost.

Uz aspekt zaštite korisnika, krivotvorene gume i baterije također mogu prouzročiti štetu po okoliš, jer materijali koji se upotrebljavaju za proizvodnju krivotvorenih dijelova možda ne zadovoljavaju sigurnosne standarde i nisu uvijek u skladu sa standardima zaštite okoliša i akcijskim planom EU-a za kružno gospodarstvo¹⁰ koji uključuje mjere od proizvodnje do gospodarenja otpadom, uključujući i recikliranje i ponovnu uporabu.

⁹CHOI, E-H., *Čimbenici povezani s gumama u fazi prije sudara* (Izvješće br. DOT HS 811 617), Nacionalna uprava za sigurnost prometa na autocestama, Washington DC, 2012.

¹⁰https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/towards-circular-economy_en

Gume su primjer proizvoda gdje kružno gospodarstvo započinje u fazi projektiranja, obuhvaća uporabu, skupljanje iskorištenih proizvoda i nastavak ponovne uporabe te recikliranje. Europska udruga proizvođača guma i gume (ETRMA) objavljuje¹¹ stopu obrade guma od 96 % (npr. ponovna uporaba materijala ili druge vrste recikliranja).

Mnoge komponente baterija također se mogu reciklirati, čime se izbjegava otpuštanje opasnih tvari u okoliš i dobivaju vrijedni materijali. Direktivom 2006/66/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 6. rujna 2006. o baterijama i akumulatorima i otpadnim baterijama i akumulatorima (Direktiva o akumulatorima)¹² zabranjuje se prodaja baterija koje sadrže opasne tvari i utvrđuju se ciljevi za prikupljanje i recikliranje, uz pripisivanje odgovornosti za zbrinjavanje akumulatora proizvođačima. Nije poznato u kolikoj mjeri proizvođači krivotvorenih akumulatora poštuju te propise.

Dok su negospodarske posljedice navedene u ovom pododjeljku izvan područja primjene ovog izvješća, očito imaju veliku društvenu važnost i valja ih imati u vidu pri razmatranju fenomena krivotvorenih guma i baterija.

¹¹<http://www.etrma.org/uploads/Modules/Documentsmanager/elt-report-v9a---final.pdf>

¹²<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02006L0066-20131230&rid=1>, SL L 266, 26. 9. 2006., str. 1.

GOSPODARSKI TROŠAK POVREDE PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA U SEKTORIMA ZA GUME I BATERIJE

Veljača 2018.

© Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo
(EUIPO), 2018.

Umnožavanje je dopušteno uz uvjet da se navede
izvor.

Avenida de Europa 4,
E03008 Alicante – Španjolska

www.euiipo.europa.eu